

פרשת שמות-רועה הצאן והמדבר

שי פינקלשטיין

רב קהילת ניצנים

שמות פרשת שמות פרק ג פסוק א

וּמֹשֶׁה הָיָה רֹעֵה אֶת-צֹאן יִתְרוֹ חֹתֶנּוֹ כִּהְיָ מִדְיָן וַיִּנְהַג אֶת-הַצֹּאן אַחֲרֵי הַמִּדְבָּר וַיָּבֹא אֶל-הָר הָאֱלֹהִים
חֶרְבֶּה:

שמות רבה (וילנא) פרשת שמות פרשה ב סימן ב - ד

... עיניו יחזו עפעפיו יבחנו בני אדם, ולמי בוחן לצדיק שנאמר (שם/תהלים י"א/) ה' צדיק יבחן, [ובמה הוא בוחנו במרעה צאן], בדק לדוד בצאן ומצאו רועה יפה שנא' (תהלים עח) ויקחהו ממכלאות צאן, מהו ממכלאות צאן כמו (בראשית ח) ויכלא הגשם, היה מונע הגדולים מפני הקטנים והיה מוציא הקטנים לרעות כדי שירעו עשב הרך ואחר כך מוציא הזקנים כדי שירעו עשב הבינונית, ואח"כ מוציא הבחורים שיהיו אוכלין עשב הקשה, אמר הקדוש ברוך הוא מי שהוא יודע לרעות הצאן איש לפי כחו יבא וירעה בעמי, הה"ד (תהלים עח) מאחר עלות הביאו לרעות ביעקב עמו, ואף משה לא בחנו הקדוש ברוך הוא אלא בצאן, אמרו רבותינו כשהיה מרע"ה רועה צאנו של יתרו במדבר ברח ממנו גדי ורץ אחריו עד שהגיע לחסית כיון שהגיע לחסית נזדמנה לו בריכה של מים ועמד הגדי לשתות, כיון שהגיע משה אצלו אמר אני לא הייתי יודע שרץ היית מפני צמא עיף אתה הרכיבו על כתיפו והיה מהלך, אמר הקדוש ברוך הוא יש לך רחמים לנהוג צאנו של בשר ודם כך חייך אתה תרעה צאני ישראל, הוי ומשה היה רועה.

ג ד"א ומשה היה רועה הה"ד (משלי ל) כל אמרת אלוה צרופה אין הקדוש ברוך הוא נותן גדולה לאדם עד שבדקהו בדבר קטן ואח"כ מעלהו לגדולה, הרי לך שני גדולי עולם שבדקו הקדוש ברוך הוא בדבר קטן ונמצאו נאמנים והעלן לגדולה, בדק לדוד בצאן ולא נהגם אלא במדבר להרחיקם מן הגזל, שכן אליאב אומר לדוד (שמואל א יז) ועל מי נטשת מעט הצאן ההנה במדבר, מלמד שהיה דוד מקיים המשנה אין מגדלים בהמה דקה בארץ ישראל, אמר ליה הקדוש ברוך הוא נמצא אתה נאמן בצאן, בא ורעה צאני, שנאמר (תהלים עח) מאחר עלות הביאו, וכן במשה הוא אומר וינהג את הצאן אחר המדבר להוציאן מן הגזל, ולקחו הקדוש ברוך הוא לרעות ישראל, שנאמר (שם/תהלים/ עז) נחית כצאן עמך ביד משה ואהרן.

ד ד"א ומשה היה כל מי שכתוב בו היה מתוקן לכך, (בראשית ג) הן האדם היה, מתוקנת היתה המיתה לבא לעולם שנאמר (שם/בראשית/ א) וחשך על פני תהום זו מיתה שמחשיך פני הבריות, (שם/בראשית/ ג) והנחש היה ערום מתוקן לפורעניות היה, בנח כתיב (שם/בראשית/ ו) תמים היה מתוקן לגאולה, ביוסף כתיב (שמות א) ויוסף היה מתוקן לפרנסה, במרדכי כתיב (אסתר ב) איש יהודי היה מתוקן להצלה, ומשה לגאולה, מתחלת ברייתם נתקנו לכך, וינהג את הצאן אחר המדבר, א"ר יהושע למה היה רודף למדבר לפי שראה שישראל נתעלו מן המדבר שנא' (שיר/השירים/ ג) מי זאת עולה מן המדבר שהיה להם מן המדבר המן והשליו והבאר והמשכן והשכינה כהונה ומלכות וענני כבוד, ד"א אמר הקדוש ברוך הוא למשה עתה עתיד להעלות ישראל ממצרים בזכות מי שדברתי עמו בין הבתרים זה אברהם, ואין מדבר אלא דבור שנאמר (שם/שיר/השירים/ ד) ומדברך נאווה, ואמר ר' לוי א"ל הקדוש ברוך הוא למשה סימן זה לך במדבר אתה מניח ומן המדבר עתה עתיד להחזירן לעתיד לבא, שנאמר (הושע ב) לכן הנה אנכי מפתיה והולכתי המדבר, ד"א למה היה רודף למדבר שצפה שהוא עתיד להחריב כרכי אומות העולם, כמה דכתיב (ירמיה נ) הנה אחרית גוים מדבר ציה וערבה, ד"א וינהג את הצאן אחר המדבר בישרו שישראל הקרויים צאן ימותו במדבר, וכן בשעה שתבע משה צרכיהן של ישראל אמר לו הקדוש ברוך הוא (שיר/השירים/ א) הגידה לי שאהבה נפשי וגו', כמה חיות בהן כמה

מעוברות כמה מיניקות התקנת לתינוקות כמה ריכוזין התקנת למעוברות, השיבו הקדוש ברוך הוא (שם /שיר השירים א')/ אם לא תדעי לך, אם לא ידעת סופך לידע, צאי לך בעקבי הצאן כלומר הצאן והגדיים אתה רועה (כלומר האבות ימותו במדבר והבנים נכנסים) ואין אתה רועה הבנים, אלא על משכנות הרועים בארץ סיחון (שלא תכנס משם והלאה), ויבא אל הר האלהים חורבה ה' שמות יש לו, הר אלהים, הר בשן, הר גבונים, הר חורב, הר סיני, הר האלהים, ששם קבלו ישראל אלהותו של הקדוש ברוך הוא, הר בשן, שכל מה שאוכל אדם בשיניו בזכות התורה שניתנה בהר, וכן הוא אומר (ויקרא כו) אם בחקותי תלכו ונתתי גשמיכם בעתם, הר גבונים, נקי כגבינה נקיים מכל מום, הר חורב, שממנו נטלו סנהדרין רשות להרוג בחרב, ורבי שמואל בר נחמן אמר שמשם נטלו עובדי גלולים איפופסין שלהם שנאמר (ישעיה ס) והגוים חרב יחרבו, מחורב יחרבו, הר סיני, שממנו ירדה שנאה לעובדי כוכבים.